

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Ema FISCHEROVÁ

Název práce: **Architektura vídeňského a budapešťského parlamentu jako projev změn politického klimatu**

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):

PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D., IMS-KNRS

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Předložená práce si klade za cíl porovnat výstavbu, architekturu a uměleckou výzdobu dvou monumentálních parlamentních budov v rakousko-uherské monarchii (ve Vídni a Budapešti), které sice vznikly ve srovnatelných rámcově-politických podmínkách (po obnovení ústavnosti v l. 1860 resp. 1861, respektive po rakousko-uherském vyrovnání v r. 1867), avšak vzhledem k odlišným národnostním, resp. národnostně-emanipačním, a politickým poměrům vykazují řadu významných diferencí. Základní (a nutno říci: poměrně banální) otázka práce zní, „zda a jakou formou se do budov parlamentů, které jsou samy o sobě výmluvným znamením politických změn, promítají politické a národnostní ambice“.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Zvolené téma je pro formát bakalářské práce poměrně nevhodné. Jedná se o poměrně komplikovanou problematiku, která si vyžaduje hlubší znalosti z několika oborů (historie, politologie, dějiny umění, samozřejmě i dobrou filologickou průpravu), takže ji jen stěží lze s úspěchem pojednat na pouhých 40 stranách. Autorka jen velmi stručně charakterizuje rámcové historické podmínky, za nichž obě stavby vznikaly, koncentruje se zejména na některé teorie nacionalismu a vzniku moderních národních identit a pokouší se je aplikovat na sledované objekty, v nichž vidí příklady reprezentace státu a národa par excellence (ve vídeňském případě dominuje motiv reprezentace a sebeprojekce státu, v budapešťské pak spíše motiv reprezentace a sebeprojekce národa). Uvádí, že chce pracovat s „klasickou“ Millovou vylučovací metodou, kterou ovšem nepřesně převyprávěla (s.6) dle Drulákovy práce „Jak zkoumat politiku“ (2008) a nesprávně ji odkazuje především do oblasti mezinárodních vztahů, aniž by ji představila na základě nějakého srozumitelného schématu, který vychází z J. S. Milla samotného (A System of Logic). Pak se její výkon, odhlédnuto od deskriptivních a ikonografických pasáží, soustřeďuje na katalog shod a rozdílů mezi oběma projekty: u obou shledává projekce politických a národnostních ambicí, v předlitavském případě však vztahený k územnímu celku a osobě panovníka Františka Josefa I., v zalitavském případě pak vztahený k oslavě maďarského národa (chápaného oficiálně jako inkluzivní konstrukt včetně zalitavských „národnostních menšin, tj. dalších tehdy vznikajících moderních národů Uher). Velmi matoucí a zcela nezdůvodněný je synonymický úzus „Uhry, uherský – Maďarsko, maďarský“, který prý zavádí „pro přehlednost“ (s. 7), ve skutečnosti se však dopouští zmatení. Česká odborná literatura rozdíl mezi oběma pojmy právem a s užitkem respektuje, neboť dobře odděluje Uhry jako státoprávní celek zemí Koruny svatoštěpánské a ambici moderního maďarského národa se s tímto celkem plně identifikovat a jej ovládnout v politickém, kulturním i jazykovém hegemoniálním smyslu. I německé práce dnes často přesně rozlišují mezi „ungarisch“ a „magyarisch“, a to nejenom v jazykovém smyslu. Práce vychází z poměrně rozsáhlého korpusu literatury (některé tituly, například F. Fejtő, lze ovšem stěží označit za tituly vědecké, byť se tak tváří), citelně však chybí základní práce v německém jazyce. Kdyby například znala klasický mnohadílný opus Renaty Wagner-Rieger o vídeňské Ringstrasse ze 70. a 80. let (zde především svazek první o Ringstrasse jako celku či speciální svazek o T. von Hansenovi), byla by v některých svých závěrech možná zdrženlivější (viz níže bod 4).

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

V práci lze ocenit její poměrně vysokou jazykovou citační kulturu, volbu příloh atd., které však nekompensují některé nedostatky uvedené sub 4).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Celkový dojem z předložené práce je rozpačitý. Na jedné straně se autorka neutápí ve zbytečných detailech a snaží se propojit vznik obou staveb s nejširšími společenskými, politickými i kulturními souvislostmi (při stálém vnímání odlišností vývoje v Předlitavsku a Zalitavsku), na druhé straně se dopouští řady simplifikací a nepřesností. O nevhodném užití termínu „Maďarsko, maďarský“ již byla řeč. Matoucí je interpretace vyrovnání z roku 1867, které prý „proběhlo mezi rakouským císařem a uherským králem zosobněnými v jedné osobě Františka Josefa I.“ (to je samozřejmě *velice* formalistický výklad, kde je proces politický vyrovnání oddělen od jeho konečné formální podoby!). Oponent by byl zdrženlivější (i s ohledem na zmíněné dílo Renate Wagner-Rieger) v označení vídeňské Ringstrasse – a tím i budovy rakouského parlamentu – za „liberální projekt“: ten ve své konečné fázi takové rysy sice nese, ale jeho základní obrysy se rodily již před rokem 1857, tedy v období vrcholící Bachovy éry, s nepřehlédnutelnými stavbami dvojích kasáren (Franz-Joseph-Kaserne, Rossauer Kaserne, plánovaly se ještě další) a jejich represivní funkce, Votivního kostela atd. (tyto stavby, které se do konceptu nehodí, autorka raději vůbec nezmiňuje). Architekturu jednotlivých budov na Ringstrasse určovaly i další souvislosti (například stylová pestrost klíčových budov, jakkoliv antikizující novorenesance u budovy parlamentu má jasné politické poselství). Novorenesance nebyla výlučná, byť v Předlitavsku dobře navazovala na dlouhé období klasicismu a empíru doby předbreznové. Ostatně i Theophil von Hansen netvořil jen ve stylu neorenesance, vždyť jeho klíčovou vídeňskou stavbou je historizující Arsenal s názvoslovím neorománským a neogotickým. Pro porozumění stavbě uherského parlamentu by bylo dobré rozšířit pasáž o rakousko-uherském vyrovnání 1867, respektive o tehdejších konstruktech maďarského národa, a to i ve vazbě na odpor národů nemaďarských (tj. oněch „menšín“), které našlo nejúspěšnější výraz v subdualismu chorvatské Nagodby z r. 1868. Chorvatští, srbští, rumunští či slovenští poslanci uherského sněmu (byť jich bylo málo, a někdy chyběli úplně) přece nebyli „maďarští“ poslanci, a dávali to – zejména po dokončení oné převeliké budovy na Dunaji na počátku 20. století – v tanních síních hlasitě najevo. V práci postrádám základní informace o transformaci tehdejších reprezentativních funkcí obou budov v dobách následujících: jedná se o živé objekty, které tyto funkce plnily za různých režimů i později ve 20. a 21. století (Országház jako – mimo jiné – i dnešní sídlo maďarského prezidenta, srov. i debaty o současné a zásadní rekonstrukci rakouského parlamentu a proměnách jeho symboliky otevřením či přístavbou nových prostor). A jen pro přesnost dodávám: na s. 28 nelze udávat v česky psané práci rozpočet stavby budapeštského parlamentu ve „forintech“: pro situaci před měnovou reformou v r. 1892 je třeba mluvit o „zlatých“ (gulden, maďarsky forint).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Srovnajte symbolickou reprezentativní funkci dalších parlamentních budov v Evropě (např. Reichstag v Berlíně, Bundeshaus v Bernu, Palais Bourbon v Paříži a jeho republikánská výzdoba, přestavba parlamentních budov v Římě na poč. 20. století atd.) s oběma analyzovanými příklady z Vídně a Budapešti (základní shody a rozdíly).

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhově):

Bakalářskou práci Emy Fischerové doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm „velmi dobře“.

Datum: V Poděbradech 3. června 2017

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.